

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

10 de Periurio, & eius pœna generaliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

- 6 Peierandum non esse iubent Ethnici etiam.
- 7 Iuramenti contenti mala plura.
- 8 Periuirus laedit Deum. Et homines: Et ideo utriusq; poenas debet.
- 9 Periuirorum diuina poena nu. 10. Et 11.
- 12 Periuiria ab hominibus puniuntur. Et nu. seq. 13. Et 14.

Periuirum est mendacium iuramento firmatum: vel iuramenti promissio in discretis promissio, *Tract. hoc in 3. lib. sen. e. dist. 39. a. Bal. in l. fin. C. de reb. cred.* Et toties quis incidit in periuirum, quoties venit contra iuramentum, c. 1. Et 2. 2. q. 1. Mendacii odo constituitur species, in c. primum est, 2. 2. q. 2. Non mentitur qui animum fallendi non habet: nec qui superiori causa impeditur non potuit iuramentum esse qui, c. *Beatus Paulus, 22. q. 2. Et Cicerone, 3. Officio. Non falso iurare, peierare est: sed quod ex animi tui sententia iuraueris, sicut verbis concipitur more nostro, id non facere periuirum est. Scite enim Euripides, Iuravi lingua, mentem iniurata gero.* Et rursum pro Q. Roscio Comedo, in luma. *Quid interest inter periuirum, et mendacium? Qui mentiri solet, peierare consuevit. Quem ego inducere possum ut mentiatur, ut peieret exorare facile poterit. Nam qui semel a veritate deflectit, hic non maiore religione*

2 ad periuirum quam ad mendacium perducit consuevit, Et. ¶ In falsa iuratione, num periuirum sit, inspicendum est, an falsum sit ex parte eius rei que iuramento asseueratur, ut si quis putet verum esse quod falsum est, & iuret: in quo nullam est iurantis peccatum, si omni diligentia adhibita credat esse verum, c. *homines, Et seq. 2. q. 2.* Si quis enim asseueret aliquid falsum, dummodo id non faciat contra conscientiam, non peccat, c. *de seruitio in ordi. facien. nisi ignorantia esset crassa & in prima iuris vel facti, quo calu est peccatum mortale, & inexcusabile, l. neg. supina, l. regula, § sed facti, de iur. Et fact. ignor. P. l. ea que, de contra. emt. P.* Aliquando falsum est ex parte eius tantum qui asseuerat & iurat: cum quis verum esse iurat, quod tamen credit esse falsum, & hic dicitur fallere alium, c. *homines, 2. 2. q. 2.* Aliquando falsum est ex parte rei & iurantis, ut qui falsum, se sciens esse falsum, pro vero iurat: in quo & predicto

3 casu qui iurat, peccat, d. c. *homines.* ¶ In secunda etiam specie periuirii, quae consistit in transgressione iurati, distinguitur pro poena imponenda: num iuramentum sit de re vel actu faciendo, cuius obseruatio delictum habeat, ut tunc iuramentum non sit feruendum, nec eius periuirum punibile, sed potius laudabile, c. 1. 1. 3. 4. 2. 2. q. 4. contra, si feruari possit sine dispendio salutis eterne, c. *si vero, de iureiur.* Verum 3. loco, in discretis iuratio periuirii instat est, si sine iudicio fiat, nulla habita consideratione, an iurandum, an feruari debeat, vel verum sit. Et dicit tunc God. fredus, esse peccatum, sed veniale seu venia dignum, periuirum, per ca. *unum orarium, § criminis, 1. 5. dist. ¶ Sicut & periuirum dicunt interpretes, afflicte iuramento quod dubitas num sit certum. Dubium porro est, de quo inter sapientes ambigitur, arg. l. vni, nihil noua. appel. pend.*

4 ¶ Scriptum autem est, *Non peierabis in nomine meo, ait Dominus, Leuit. 19. Matth. 5. Et, Eo testis velox maleficus & periuirus, Malactia, 3.* Et alibi, *lex iustis non est posita sed iniustis & periuiris, 1. ad Timot. 1.* Quia in periuirio, fides, iuramentumque negliguntur, *Cis. de Aruspicio respon.* Periuirius poenitentia talis imponitur, qualis pro adulterio, fornicatione, & homicidio, c. *fi. 22. q. 1. ¶ Admonet omnium fere gentium quae Deum aut aliquam religionem habuerunt, conuentus, non peierandum: ne vindicta Dei sequatur. Phocilides in poemate vsque ad hunc admonitorio.*

μητ' ενοχλησιν, μητ' ανωσιν, μητ' εκοντι, λευθερον εν χειδεσιν αλεγει, οτις ουδωσιν. id est, Ne iurandum viola, nolens vis volens iur: Nam Deus eternus periuirum quemlibet odit.

5 ¶ Ex contemptu religionis iuramenti, oriri mala multa antiqui prodiderunt etiam Ethnici. Et generaliter Hesiodus in Theogonia.

εχοντ' ος διη παλειον ενανθιου ενθρονωσας, πεμυαλει οτε κελαις εκανθιου ενθρονωσας. id est, Iuramentum, quod plerimum mortales homines laedit, quando quisquam volens peierauit.

6 Et Zacharias, 5. *Maledictio morabitur in domo iurantis in nomine meo mendaciter.* ¶ Periuirus duos potissimum videtur laedere & offendere, Deum & hominem: & si de iudicio agatur, aduersarii quoque; & Indicem. Et proinde poena pro reparatione admittit, & Deo & hominibus luenda est. Quod videtur Aristoteles voluisse,

dum ait, nemo velle peierare cum diuini supplicii metu, tum de decore apud homines, *Aristot. Rhetor. ad Alexand. ubi agit de iureiur.* Reseram quoddam, exempli causa, poenas diuinitus periuiris inflatas, & alias ab hominibus, & pro reparatione laesi hominis. Nemo inquit Plato l. 1. de legib. Deo inuocato mendacium dicat: aut decipiat, aut adulectare verbo vel re quicquam audeat, nisi Deo velit odio esse, cui quidem primum odio est, qui falso iurans Deum parui pendit: deinde qui coram maioribus se mentitur. Et Philo Iudaeus, lib. de iuramento. Significauerunt Messenii idiplum inscriptione cuiusdam columnae, siquidem tempore Aristomenis, columnam ut Calistenes memorat in templo Iouis Lycii posuere, in qua hoc Epigramma erat inscriptum.

Inueni tandem tempus impio regi poenam, Inuenere Messenii proditorem duce foue. Difficile est latere Deum periuirum hominem. ¶ Salua rex Iupiter, & Archadiam serua, ut ait Polybius 4. li. historia. Audiamus primum Hefiodum, is enim ait, in *Ergis & dieb. lib. 2. versu. 38.*

πεμπτος δ' ελεαδου εσει χαλαποι τε χει αιου, εσπεμπη δ' εσπη εενυρις αμεισπολιεν, εκεον πνυμενος, τ' εεις τεκα παρη σποροισ, id est, Quibus, scilicet dies mensis cuiusque, euitato: quia difficultes sunt & graues.

In quinta enim aiunt, Furias obambulare, Periuirum vindicantis, quod malum conscientio genasi periuiri.

7 Et rursum alibi, *Idem in Theog. vers. 795.* *εσεν τω εθοροκον απολει-λας εσωμοση, αδαδρον δι εχουσι χεση νησεντ' ολλυμπε, κειται νησολη, τελεσμενον εις ενιαυτον, εδεσποτ' αμπεσους και νευταρ' ερχε) εσπον, βροσ) αλλ' α τε κει) αναπνυδ' εσ, και ανδνδ, εσπολις εν λεγεσσι χακον δ' οπι καμια χαλυππει, ανταρ' επει νσον τελοση μεγαν εις ενιαυτον, αν) δ' εδ' ανη διεχε) χαλασωτατ' εδδ, ενεδτες εδ' εδων απομειρε) αν ενδντων, εδεποτ' εσ βωλλω εμμοσ) εδ' εδ' ανησ εννα πεστ' εστα, id est:*

Quisquis periuirum relictis iurauerit Immortalibus qui tenent verticem nimbo celli, Iacet exors integrum per annum, Nec ad nectaris vel ambrosiae proprie accedit Cibum sed iacet non respiciens ac mutus Stratis in lectis, morbus autem veterinus obtegit, Aliud ex alio accipit difficultum certamen, Nouennio autem relegatur a sempiternis. Neg. unquam ad consilium in eundem commiscetur, Nomen totis annis.

Alias etiam diuinas idem adfert in Ergis, li. 1. versu. 266. *εσ η με μασπελερον ενανθιουκον ομωσας, λευσυχ εν δειλω βραδ' ατ νησενον εδδδν, εδ' γ' αμιαν εστην γενει μετοπ' εδ' ελεεσπετα, ανδρος ε ενδρου γενει μετοπ' εδ' εν αμεινον, id est:*

Qui vero seftimonis volens periuirum in iurando, Mentietur, in ius delinquens, immodicabiliter lasus est: Eius vero posteritas obsecratur postea relictus est.

Viri autem iusti posteritas & genus apud posteros praestantior. Videtur mutatus ipsum a lege diuina Hefiodus, na Zacharias ait, ca. 5. *Maledictio commorabitur in domo iurantis in nomine meo mendaciter: & commorabitur in medio domus eius & consumet eam & ligna eius & lapides eius.* ¶ Narrat Aristoteles, lib. de mirabil. 10. auferuntur de diuina vindicta periuirii, quae fit in fonte Palico. Est fons, inquit, in Palice Sicilia, amplitudinis declacius aquas ad sex cubitorum altitudinem erigit, ut inundaturus plantam omnem videatur, verum eodem loco diffusus consistit. Porro iureiurando hic sacer haberi solet. Quae enim cumq; liber tabelle inscribunt, eng, fentem abiciunt. Ea si vero iureiurando confirmetur, ur natans in superficie tabula restabitur: sin secus, veluti pondere depressa eripitur: ex oculis, igneque corripitur periuirus. Quae circa fideiussores capit Sacerdos, qui iusti numinis vindicta sacrum, exsecrandumq; si peierari, asportet. ¶ Hec Aristoteles. Apud Corinthum etiam edificium erat, quod Adytum nominabant, quia erat subterranus cuniculus, ubi Palaemonem latere arbitrabantur: in quem quicumque sine extraneus, sine Corinthus descendisset, periuirii poenas luebat, *Pausanias in Corinthiaco.* Non immeraber in miraculis quae quotidie Deus exserit in periuirus adactos solempiter iurare, in ara Crucis,

Crucis, vel in templis, per ditorum potissimum Sancti Antonii
Lypfana: nulla enim est inter Christianos vel muliercula, vel puer,
qui ea non nouerit, & saepe periuros igne sacro cōfici. Deus enim
armat etiam creaturas in eos, qui numē suum, maxime ex profes-
so contemunt & blasphemant peierantes. Vt certe dignū sit
quod referatur exemplū Polemarchi, qui cum perituro classem
Corinthiorum euasisset, vt ferunt Locri, quoties noctu somnum
caperet, a multis mordebatur. Et tandem despondit animum,
& mortem sibi conscit, Hieracii in Paulitiis, & Politia Locrens.
Et ait Tibullus, in 1.

Hab miser & si quis primo perituro celat,
Magnam tamen tacitis poena venit pedibus.

Et Homerus, Iliad. 7.

Jupiter omnipotens clarissime maxime diuum,
Inspissans nubes habitans palatia Caeli,
Et tu Sol qui cuncta vides audisq; per orbem,
Et Fluuus, & Tellus, & qui perituro subitus
Omnia punitis hominum, qui falsa loquuntur,
Vos mihi vios testes huc aduro, &c.

Omittam reliqua exempla diuinæ vltionis perituro, ne lō-
gior sim in vulgaribus hominum: doceo quoque fuisse curam ne
ea inulta abirent, fere omnium gentium consensu quæ Deura nō
contemni passā sunt. Et dupliciter exemplis & factis perituro
sibi docuerunt. Vt & in Olympiæ ludis, ieu Senatu fuerit fan-
dissimum simulacrum Iouis cognominati, Iupiter & quæ, quod
vtraq; manu fulmen continebat, quasi vlturus omnino fulmine
eum qui falleret & violaret iuramentum, vt auctor est Pausanias,
in Eliacis. Apud Indos falsus testis extremis digitorum decuratur
articulis, Joan. Bohe. lib. 2. morum omnium genus, c. 8. Germaniæ
etiam idem comprobatur, in consili. causarum capitulum Caroli

13 Imperato. arti. 107. Et Apud Aegyptios vero perituro capite ple-
debatur, tanquam qui dupliciter egerat scelere: vt qui pietate
in Deum violaret, & fidem inter homines tollerent, maximum
societatis humanæ vinculum, idem Bohemus, lib. 1. ca. 3. In legibus
Caroli Magni capitularibus, c. 10. qui perituro fecit nulla redem-
tione immunis est, nisi manum perdat. Idipsum in legibus Lan-
gobardicis statutum, li. 2. tit. de perituro. in l. 2. Caroli Magni, & l. 3.
Pipini. Romæ, vt ait Lilius, de saxo Tarpeto deliciebatur. Polybi-
us refert etiam, sub si. li. 6. Epitbo. vnum ex decem capitulis qui post
victoriam contra Romanos apud Cannas per Hannibalem missi
erant pro redimendis capitulis, qui iusiurandū eludere conatus
esset & fraudulenter euadere, vincitū a Romanis remissum esse
hostibus. Aulus Gellius, lib. 7. ca. 18. eadem notat, differit tamen,
quod plures pōnat & non remissos fœdificatos & perituros dicat,
sed a populo contemptos disceptosq; Et quod eos Censores pos-
stea omnium notarum damnis & ignominias affecerint. Genera-
lem quandam puniendi perituro modum per vltimum supplicii
& verbera videtur indicare Philo Iudæus, libro de iuramento &
religione. In perituro, inquit poena a Deo & hominibus: a Deo gra-
uissima, cum scelere contaminatis non sit propitius, sed vt impios auer-
satur perpetuo. Ab hominibus, quia hoc illi aut morte multabat, aut
verberibus. Erat hic Philo Iudæus, & traditionibus maiorum in-
hærens, qui tam sancte iuramentum secundum legem diuinam

14 commendauit, & poena dignum perituro dixit: vt nostri secu-
li Iudæorum reliquæ, ex putidis suis libris Talmudici, haurientes
venenū, ab omni excusatione propter malitiam extortes sint, cū
perituro viam aperiant: dicunt enim, ille qui frangit iuramenta
promissionis, vel vota quæ facit per totum annum, si ea vult esse
sine efficacia & vi, surgat vltima die anni, & dicat: quæcunq; pro-
missiones, iuramēta vel vota, quæ ego facere in toto anno sequēte
existimo, causa, nullave & vana sint. Docuit illos id Talmud pes-
simū volumen in parte 3. quam dicunt סדר נשום seder nashim,
id est, ordo mulierum. in יריד מסתב מסתב masceib nesbarim, id
est, tractatus vtorum, qui est tractatus 3. tertiæ partis Talmud,
habens vndecim capita. Illud autem scribitur in illo tractatu medba-
rim, c. 4. Atq; qui Iudæorum gerant nunc nomen, illa lege fru-
stratoria vtorum vtuntur: veniunt enim ante suam Rabium,
quadam die anni, is autem tenet toras, id est, volumen legis in vl-
nis, & coram eo dicunt prædicta verba impia, quibus dictis nullū
peccatum se committere putant, si Christianos fallat. Et illos h. c.
seruare scribit Hieronymus de sancta fide, ex Iudaismo in catholi-
cā conuersus fide, in tractatu quem confecit ex dictis Talmud. c.
3. & Magister Iannes conuersus, li. de concordia legum, tit. 4. c. 7.

De Poena perituro secundum ius positium, scri-
ptum, ciuile, & Pontificium. Cap. II.

- 1 Perituro an puniendi iure ciuili.
- 2 Perituro in iure poena scripta, & seq.
- 3 Infamis quando fiat perituro.
- 4 Testimonium non potest dicere perituro.
- 5 Beneficium perituro conferri non potest, & collocatum adimen-
dam: & talis ad damnare faciendam dammandus, quæ quis ex
eius perituro consecutus est.

Difficilis est in iure ciuili quæstio, num perituro puniendi sint
ab hominibus: cum dictum sit in l. 2. C. de reb. cred. & iureiur.
non puniri a Principe, sed satis Deum habere vltorem, quā legem
Odofredus intelligendam arbitrat de omni iuramento volun-
tario, necessario, & iudiciali: quia nihil amplius quæredum sit, quā
an iuratum sit, non etiam an debeatur, non erit ratum, §. dato, de
iureiur. P. Et contra tamen, conueniri poena non potest, quia deli-
ctum grauissimum, & maius crimen, diuinam quam humanam
offendere maiestatem, auct. Gazanos, C. de heret. Et qui in Deum
committunt, etiam Principum legibus puniri debent, l. 1. in fi. de
sum. trinita. & fid. cathol. l. 1. C. de apost. l. Arriani. C. de her. Et pro-
inde intelligi debent iura, ne permittat retractare iurata prætextu
perituro, & ita in eo quod peieratum est, satis Deum perituro vlt-
torem habere: quod pertinet ad religionem contemtam, secundum
quosdam, si illud non noceat alteri. Quam communem esse sen-
tentiam dicit Iason, in l. si duo patroni, §. fi. de iureiur. Verum ego
existimarem primum, in iuramento delato per conuentionem
parti, per quod is constitutus est voluntarius Iudex, quod pertinet
ad deferentem non posse repeti perituro poenam quia sibi debet
prospicere, iuxta l. qui interese, de iureiur. P. Sed de perituro nihilo-
minus esse a Iudice quærendum, vt puniatur qui falso iurauit,
vel peierauit aliter. Neque mihi aduersari videtur d. l. 2. dum ait,
iusiurandi contemtam religionem satis Deum vltorem habere,
nec periculum corporis nec crimē maiestatis inducere. Nā inde
non sequitur, nullam poenam in flagitiam debere. Quintimo cō-
tra sic arguo satis Deum vltorē habere, ergo poenis a Deo perituro
impositis puniendus est. Et quamuis poena criminis humanæ ma-
iestatis, vel periculum corporis non imponatur: tamen non pro-
hibetur per illā legem, alias imponi poenas, quia exclusio poenarū
corporis & maiestatis, permissio est aliarum poenarum, arg. l. cum
prator. de iud. P. leg. ex eo, de testib. P. l. quæ sit, §. idem responsura, de
fide instr. Sic Boerius de c. 305. disputat iuramentū quidem ne-
cessarium delatū a parte parti in iudicio non relinquere quæstio-
nem post se perituro, vt sit licitum finis, at in aliis iuramētis verum
id non esse: neq; etiam in necessario iure pōtificio: ex quo potest
puni perituro. Et ibi disputat quoq; in illa verba, sicut Deum vlt-
torem habet, id est, fuisse, vt non oporteat ea referre. Et quādo
iuramentum nulli præiudicium adfert, alii quam peieranti, puni-
tantum in se, ro animæ, & satis Deum vltorem habet: sed si
alteri noceat, non retractabitur quidem negotium, excepto casu
l. cum quis D. de iureia, quod est de c. 1. de sacramento, verum-
tamen, perituro sciens, puniatur de perituro, c. quicunq; 6. q. 1.
¶ Itaq; perituro multas poenas in iure paratas habet: primum, vt
qui in præiudicium alterius iurat, extraordinarie arbitrio Iudicis
puniatur, poena criminali, l. si de crim. stell. P. futhgationis, l. si duo,
§. si quis iurauerit, de iureiur. P. c. a mediacionis seu mixta, l. in d.
§. si quis iurauerit, in foro conscientie ieiunio quinquaginta die-
rum, d. c. quicunq; 6. q. 1. eademque poenitentia quæ homicidis &
adulteris imponitur, c. predicandum, 2. q. 1. ¶ Item 2. puniatur
infamia iuris & facti, c. infames, 6. q. 1. potissimum in perituro iura-
menti conformatorii & promissionis, l. si quis maior de transact. C.
Et illud dicit etiam Cicero, 2. de legib. Perituro poena diuini, existim-
um humana, dedecus. Hic tamen distinguit Panos. in c. testimoniu,
de testib. num quis de præterito aut præfenti falso iurauerit, vt sit
tunc infamis ipso iure perituro, licet falsum iurauerit, ex l. 1. & fin.
de cri. stell. P. Et sic intelligendum putat c. cum dilectus, in fin. de
ord. cognit. Item si de perituro condemnatus sit. Quod si iuramē-
tum sit de futuro, & non seruauerit, siquidem sibi aut Deo solum
iurauerit, non fieri alit infamem: sin autem alii, vt in contractu sit,
infamem esse & cadere actione, d. l. si quis maior de transact. C. Quod
& tractat gloss. & Bart in l. Lucius, de iis qui not. in fi. ¶ Sed & alia
poena illos sequitur qui semel peierauerint, ne docere possint in
posterū testimonium, c. parvulus, 2. q. 5. c. quicunq; 6. q. 1. c. testimo-
nium, c. sicut, de testib. gl. in l. 3. §. lege Iulia de testib. r. per regulā. Qui
semel est malus, semper talis est præsumitur in eodē genere mali,
vide Alex. conf. 133. ad c. volu. l. si cui, §. his de, de accus. P. l. Cassius, de
Sena. P. etiam si perituro non sit perituro sententiā adhuc condēnatus,
Bald. in l. si vicius, 2. per illū l. C. de fid. inst. ¶ Non valet etiam ficta